T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/417
KARAR NO : 2024/508
KARAR TR : 04/11/2024

ÖZET: Türk vatandaşlığını kazanan davacı tarafından, Türkiye Cumhuriyeti nüfus kaydında medeni durumunun *"evli"* olarak değiştirilmesi ve Suriye'de doğan çocuklarının nüfus kaydına işlenmesi istemiyle açılan nüfus işlerine ilişkin davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Ö. H.
Vekili : Av. İ. H.
Davalı : İçişleri Bakanlığı Kahramanmaraş İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı iken, 29/10/2021 tarihinde istisnai olarak Türk vatandaşlığını kazandığını, kendi ülkesinde 01/05/2015 tarihinde evlilik yaptığını ve bu evlilikten iki müşterek çocukları olmasına rağmen resmi nüfus kaydında medeni durumunun bekâr olarak gözüktüğünü, çocuklarının da nüfusa kayıtlı olmadığını belirterek, müvekkilinin Türkiye Cumhuriyeti nüfus kaydında medeni durumunun *"evli"* olarak değiştirilmesi ve Suriye Arap Cumhuriyetinde doğan çocuklarının nüfus kaydına işlenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Kahramanmaraş 9. Asliye Hukuk Mahkemesi 01/02/2023 tarih ve E.2023/60, K.2023/79 sayılı kararı** ile, davada idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısımı şöyledir:

> *"... Somut olay değerlendirildiğinde, davacının iddiasına göre evliliği, Türk vatandaşlığını kazanmasından önce, Suriye vatandaşı bir kadınla ve Suriye ülkesinde yapılmış olup halen çifte vatandaş konumunda bulunan davacının evlilik vukuatının nüfus siciline işlenmesi, buna bağlı olarak bekar olan medeni halinin evli olarak düzeltilmesi nüfus idaresine verilmiş idari bir görevdir (Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi, 2020/568 Esas - 2022/1643 Karar sayılı ilamı).*
>
> *6100 sayılı HMK'nın 114/c maddesi mahkemenin görevli olmasını dava şartı olarak kabul etmiştir. 115. maddede ise "Mahkeme dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir." şeklinde düzenlemeye yer verilmiştir.*
>
> *Bu kapsamda, davacının evlilik vukuatının nüfus siciline işlenmesi, buna bağlı olarak bekar olan medeni halinin evli olarak düzeltilmesi çocuklarının nüfus kayıtlarına işleminin 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 35. ve Yönetmeliğin 79. maddesine göre nüfus idaresine verilmiş idari bir görev olduğu gözetilerek, davacının davası idarenin görev alanına girdiğinden yargı yolu yönünden Mahkememizin görevsizliği ile davanın usulden reddine karar verilmiş(tir)..."*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Ankara 10. İdare Mahkemesi 08/05/2024 tarih ve E.2024/568, K.2024/845 sayılı kararı** ile, nüfus kaydının düzeltilmesine ilişkin uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle, davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dosyanın incelenmesinden, istisnai olarak Türk Vatandaşlığını kazanan Suriye asıllı davacı tarafından, medeni durumunun evli olarak değiştirilmesi ve müşterek çocuklarının nüfus kayıtlarına işlenmesi talebiyle yapmış olduğu başvurunun zımnen reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere, nüfus kaydına ilişkin bazı işlemler adli, bazı işlemler de idari kararlarla yapılmaktadır. Adli yargının görev alanına giren davaların maddi hata dışındaki nüfus kayıtlarının düzeltilmesi davaları olduğu açıkça belirlenmiş olup, nüfus kayıtlarının düzeltmesi ile ilgili davaların adli yargı mercilerince çözümlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.*
>
> *Uyuşmazlık konusu olayda, istisnai yoldan Türk vatandaşlığını kazanan davacıya ait Türk vatandaşlığı başvuru belgeleri ve 29.10.2021 tarih ve 2021/4717 sayılı Türk vatandaşlığı kazanılmasına ilişkin belgede, davacının medeni halinin bekar olarak belirtildiğinin görüldüğü, dolayısıyla bakılmakta olan davanın aile kütüklerine tescil edilmesi gereken bilgilerden dayanak belgesinde bulunmayan hususlara ilişkin nüfus kaydının düzeltilmesi isteminden kaynaklandığı görüldüğünden bakılmakta olan davanın Adli Yargı makamlarının görevinde bulunduğu anlaşılmakla, davanın görev yönünden reddi gerektiği sonucuna varılmıştır. ..."*

5. Davacı vekilinin 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle başvurması üzerine, Ankara 10. İdare Mahkemesince, adli ve idari yargı dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"2. İspat araçları"* üst başlıklı, "*a. Genel olarak"* başlıklı 30. maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

> *"Nüfus sicilinde bir kayıt yoksa veya bulunan kaydın doğru olmadığı anlaşılırsa, gerçek durum her türlü kayıtla ispat edilir."*

7. 4721 sayılı Kanun'un *"A. Genel olarak"* üst başlıklı, *"I. Sicil"* başlıklı 36. maddesi şöyledir:

> *"Kişisel durum, bu amaçla tutulan resmî sicille belirlenir.*
>
> *Bu sicilin tutulmasına ve zorunlu bildirimlerin yapılmasına ilişkin esaslar, ilgili kanunda gösterilir."*

8. 4721 sayılı Kanun'un *"IV. Düzeltme"* üst başlıklı, *"1. Genel olarak"* başlıklı 39. maddesi şöyledir:

> *"Mahkeme kararı olmadıkça, kişisel durum sicilinin hiçbir kaydında düzeltme yapılamaz."*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin

9. 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun *"Türk vatandaşlığının kazanılması halleri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Türk vatandaşlığı, doğumla veya sonradan kazanılır"

10. 5901 sayılı Kanun'un *"Vatandaşlık işlemlerinde müracaat makamı ve usul"* başlıklı 37. maddesi şöyledir:

"Türk vatandaşlığının kazanılması ve kaybına ilişkin başvurular yurt içinde ikamet edilen yer valiliğine, yurt dışında ise dış temsilciliklere bizzat veya bu hakkın kullanılmasına ilişkin vekâletname ile yapılır"

11. 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"*Bu Kanun, Türk vatandaşları, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların altsoyları ile Türkiye'de bulunan yabancıların nüfus hizmetlerinin düzenlenmesine, yürütülmesine ve geliştirilmesine ilişkin esas ve usûl hükümlerini kapsar."*

12. 5490 sayılı Kanun'un *"Türk vatandaşlığını kazananlar"* başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kazananlar yetkili makam veya kurulların kararı üzerine düzenlenecek formlara uygun olarak aile kütüğüne tescil edilirler"

13. 5490 sayılı Kanun'un "*Kayıt düzeltilmesi"* başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamını ve taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhler konulamaz. Ancak olayların aile kütüklerine tescili esnasında yapılan maddî hatalar nüfus müdürlüğünce dayanak belgesine uygun olarak düzeltilir.

Aile kütüklerindeki din bilgisine ilişkin talepler, kişinin yazılı beyanına uygun olarak tescil edilir, değiştirilir, boş bırakılır veya silinir."

14. 5490 sayılı Kanun'un *"Nüfus davaları"* başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"(1)Mahkeme kararı ile yapılan kayıt düzeltmelerinde aşağıdaki usûllere uyulur:

a) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır. Kayıt düzeltme davaları (..) nüfus müdürü veya görevlendireceği nüfus memuru huzuru ile görülür ve karara bağlanır.

b) (Değişik: 19/10/2017-7039/9 md.) Haklı sebeplerin bulunması hâlinde aynı konuya ilişkin düzeltme yapılması hâkimden istenebilir. Ad değişikliği hâlinde, nüfus müdürlüğü bu kişinin çocuklarının baba veya ana adına ilişkin kaydı, soyadı değişikliğinde ise eşin ve ergin olmayan çocukların soyadını da düzeltir.

c) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.

(2) Kişilerin başkasına ait kaydı kullandıklarına ilişkin başvurular Bakanlıkça incelenip sonuçlandırılır."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin

15. Nüfus Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği'nin *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Yönetmeliğin amacı; kişinin doğumundan ölümüne kadar kişisel ve medenî durumuna, uyrukluğuna ve bunlarda meydana gelen değişikliklere ait doğal ve hukuki olayların belirlenmesinin, bu amaçla düzenlenmiş kütüklere yazılmasının, dış temsilciliklerce ve yetkili kurumlarca nüfus olaylarına ait dayanak belgelerini oluşturan bilgilerin merkezi veri tabanına elektronik ortamda gönderilmesinin veya tescilinin, hizmetlerin yürütülmesinde izlenecek yöntemlerin tespit edilmesinin ve uygulamada birliğin sağlanmasıdır."

16. Yönetmeliğin *"Tanımlar"* başlıklı 4. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(!)Bu Yönetmelikte geçen;
a) Aile: Aynı soydan olup, bir aile sıra numarası altında kayıtlı olan kişiler ile onların eş ve çocuklarını,
b) Aile kütüğü: Nüfus olaylarına ilişkin kayıtların kâğıt veya elektronik ortamda tutulduğu kütüğü,
...
e) Bekârlık hanesi: Kişinin evlenmeden önce nüfusa kayıtlı olduğu haneyi,
...
h) Dayanak belgesi: Aile kütüğüne işlenen nüfus olaylarının dayanağı olan form, tutanak, mahkeme kararı, noter senedi, doğum veya ölüm raporu gibi resmî belgeler ile bunların yedeklerini, ...
ifade eder."

17. Yönetmeliğin *"Dava açma yetkisi"* başlıklı 30. maddesi şöyledir:

"(1) Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî kurumun göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcıları tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır.
(2) Haklı sebeplerin bulunması halinde aynı konuya ilişkin nüfus kaydında düzeltme yapılması hâkimden istenebilir.
(3) Tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil eder.
(4) Babalık veya babalığın tespiti davası adı altında açılan davalar sonucunda alınan kararlar, hukuki niteliği itibari ile değerlendirilmesinin ardından aile kütüklerine tescil edilir."

18. Yönetmeliğin *"Maddi hata"* başlıklı 41. maddesi şöyledir:

"(1) Aile kütüklerine tescil edilmesi gereken bilgilerden; dayanak belgesinde bulunduğu halde nüfus kütüklerine hatalı veya eksik olarak tescil edilen ya da hiç yazılmayan bilgiler veya mükerrer kayıtlar maddi hata kapsamında değerlendirilir. Bu tür maddi hatalar Genel Müdürlük ya da dayanak belgesinin bulunduğu nüfus müdürlükleri tarafından düzeltilir.
(2) Dayanak belgelerindeki bilgilerin aile kütüklerine işlenmesi sırasında yapılmış bir maddi hata söz konusu değil ise aile kütüğünün herhangi bir kaydında düzeltme veya değişiklik, mahkeme kararı ile yapılır.
(3) Genel Müdürlük tarafından gerekli görülmesi halinde, dış temsilciliklere kendi yaptıkları iş ve işlemlerle sınırlı olarak maddi hataları düzeltme yetkisi verilebilir."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

19. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 04/11/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli ve idari yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliğiyle karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

20. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

21. Dava, Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşı iken, istisnai olarak Türk vatandaşlığını kazanan davacının, kendi ülkesinde evlilik yapmış ve bu evlilikten iki müşterek çocuğu olmasına rağmen resmi nüfus kaydında medeni durumunun bekâr olarak gözüktüğü ve çocuklarının da nüfusa kayıtlı olmadığından bahisle, davacının Türkiye Cumhuriyeti nüfus kaydında medeni durumunun *"evli"* olarak değiştirilmesi ve çocuklarının nüfus kaydına işlenmesi istemiyle açılmıştır.

22. 5490 sayılı Kanun'un yukarıda anılan 36. maddesinde, ilgililerin nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme veya tespit davası açmak hak ve yetkisine sahip oldukları, 35. maddesinde de, kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydının düzeltilemeyeceği, kayıtların anlamı ile taşıdığı bilgileri değiştirecek şerhlerin konulamayacağı hükme bağlanmıştır.

23. Buna göre, nüfus tespit davaları, kaydın iptali veya düzeltilmesi için açılacak davalara karine teşkil ettiğinden, diğer kayıt düzeltme davaları gibi kamu düzeni ile yakından ilgili olduğundan, hakim doğru sicili oluşturmak zorundadır. Nüfus kaydına ilişkin bazı işlemler adli, bazı işlemler de idari kararlarla yapılmaktadır. Adli yargının görev alanına giren davaların ise maddi hata dışındaki nüfus kayıtlarının düzeltilmesi davaları olduğu açıkça belirlenmiştir. Davacı talebinin, Türkiye Cumhuriyeti nüfus kayıtlarında *"bekar"* olarak kayıtlı gözüken medeni durumunun *"evli"* şeklinde düzeltilmesi ve Suriye ülkesindeki evliliğinden olan çocuklarının nüfusa kaydedilmesi istemi olup, bu kayıtların maddi hata kapsamında ele alınması mümkün olmadığından, uyuşmazlığın 4721, 5901 ve 5490 sayılı Kanunların ilgili maddeleri ve bu Kanunlara dayanılarak çıkarılan Yönetmelikler uyarınca adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

24. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Kahramanmaraş 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin 01/12/2023 tarih ve E.2023/60, K.2023/79 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Kahramanmaraş 9. Asliye Hukuk Mahkemesinin 01/12/2023 tarih ve E.2023/60, K.2023/79 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

04/11/2024 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden C7aAVNy - vFhDNm6 - RTtTYQB - Dl2u34= ile erişebilirsin